

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2024 - 7280
Den 17. september 2024

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1012 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har omstillet til ministeren for Grøn Trepert den 3. september 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Hans Kristian Skibby (DD).

Spørgsmål nr. 1012

"Miljøstyrelsen anser, at høj dødelighed på udvandrende ørred- og laksesmolt (ungfisk) i Tange Sø medfører, at Gudenåen ikke kan leve op til målsætningerne om "god økologisk tilstand". Kan ministeren bekræfte, at man i en række naturlige danske søer har fundet smolttab på 60 pct. og højere og kan ministeren fremlægge resultaterne over de fundne smoltdødeligheder fra samtlige opstemmede og naturlige danske søer, hvor man har foretaget undersøgelser? Vil ministeren desuden oplyse, om der findes tilsvarende data for dødelighed per vandret kilometer for ørred- og laksesmolt i danske vandløb, og kan de ligeledes blive fremlagt? Og betyder det, at jo længere en smolt skal vandre igennem vandløb, og jo flere søer den skal passere, desto større risiko har den for at omkomme undervejs?"

Svar

Jeg har som minister for Grøn Trepert ansvar for udarbejdelse af vandområdeplaner, herunder at sikre god økologisk tilstand i vandmiljøet. På det tekniske henholder jeg mig til nedenstående svar fra Miljøstyrelsen:

"Fisk som laks og ørred foretager vandring fra vandløb mod havet som en naturlig del af deres livscyklus. Dermed skal de evne at omstille sig fra livet i ferskvand til livet i saltvand. I vandløbet på vej mod havet opretholder fisken kun denne evne i få uger, og dermed kan selv en kortvarig forsinkelse medføre, at smoltene kan få besvær med at overleve overgangen til det salte miljø. En del af bestanden kan dog forblive i vandløb eller søer og dermed etablere gydebestande af bæk- eller søørred.

DTU Aqua har lavet en oversigt over en række undersøgelser af smoltdødelighed ved passage af søer¹, dødeligheden varierer mellem 5 % og 96 %.

DTU Aqua har beskrevet², at smolttabet er undersøgt i to naturlige søer, hvor der ligesom i menneskeskabte søer er fundet betydelige tab af smolt. Undersøgelser i 2005-2006 viste tab af smolt på 70-90 % ved passage af hhv. Brabrand Sø ved Aarhus og Søgaard Sø ved Vamdrup i Sønderjylland.

DTU Aqua har beskrevet², at ungfisk af laksefisk normalt passerer gennem vandløb uden væsentlige forsinkelser og tab sammenlignet med, hvis de møder menneskeskabte opstemninger eller skal passere gennem søer i vandløbene. Det er oplyst, at ørred- og laksesmolt vandrer gennemsnitligt 2,1-2,3 km i

¹ Indskudte søer – en udfordring for vandrefisken Anders Koed, side 5 (DTU (fiskepleje.dk))

² DTU Aqua, 2017: Fiskepassage af vådområder: <https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/vandloeb/restaurering/vaadomraade/fiskepassage-af-vaadomraader-dtu-aqua-til-miljoestyrelsen.pdf>

døgnet på deres nedstrøms vandringer gennem vandløb uden opstemninger eller søer³. På vandringer i vandløb uden spærringer regner man med, at der gennemsnitligt forsvinder ca. 0,8 % af laksesmoltene og 1,8 % af ørredsmoltene for hver km vandløb⁴. Det formodes, at de fleste forsvundne smolt bliver ædt af rovfisk eller rovdyr som skarv, odder m.m., der kan æde fisk i vandløb⁵.

Som anført ovenfor beskriver DTU Aqua kun relativt lille dødelighed ved smoltens vandring i vandløb, hvorimod der ses et betydeligt tab ved passage af både naturlige og menneskeskabte søer. Det er derfor forventeligt, at der vil være et større tab ved smoltens vandring i vandløbssystemer med mange søer.

Bortset fra på Bornholm, hvor der er klipper og naturlige vandfald, er der ingen eller kun få naturlige spærringer i form af styrt og vandfald i de danske vandløb. Det betyder, at der fra naturens hånd har været gode muligheder for, at fiskene kunne vandre rundt i vandløbene. Der kan dog være et tab af vandrefisk som laks og havørred, hvis fiskene skal passere gennem søer.”

Jeppe Bruus

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

³ Nielsen, J. 1997. Smoltvandring hos laks (*Salmo salar*) og havørred (*Salmo trutta*) i vandløb og søer. Notat til COWI til brug for Skjern Å Naturprojektet, 38 pp.

⁴ Baktoft, H., Olsen, J.S., Koed, A., Aarestrup K. & Deacon, M. 2006. Notat vedrørende smolttab og forsinkelse ved passage af dambrugsopstemninger og søer. Notat, DTU Aqua, 38 pp.

⁵ Jepsen, N., Skov, C., Pedersen, S. & Bregnballe, T. 2014. Betydningen af prædation på danske ferskvandsfiskebestande - en oversigt med fokus på skarv. DTU Aqua-rapport nr. 283-2014. Institut for Akvatiske Ressourcer, Danmarks Tekniske Universitet. 78 pp.